

Enhörna Hembygdsförening

ÅRGÅNG 3, NUMMER 2

APRIL 2001

Enhörna Hembygdsförening inbjuder till

ÅRSMÖTE

Söndagen den 22 april 2001, kl 15.00 i Bygdegården

Program

- ⇒ Sedvanliga årsmötesförhandlingar
- ⇒ Kaffe, lotteri och försäljning av böcker, skrifter och textilier
- ⇒ Föredrag, se nedan

SPÅREN EFTER SOLGUDENS FOLK

Fornforskaren Boris Wredenmark

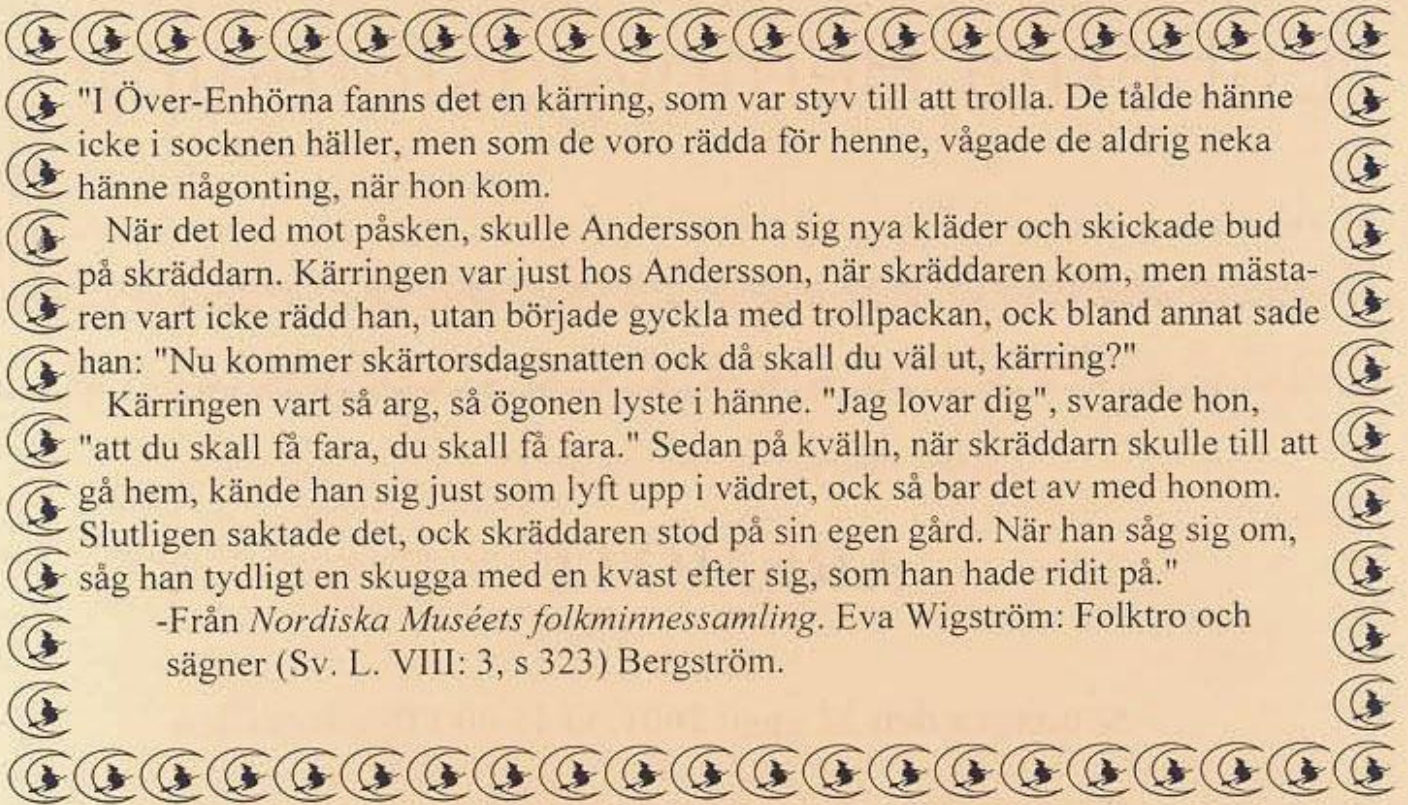
berättar om trettio års egna forskningar och fynd från bronsålderns 3000-åriga hällristningar i Södermanland. Han kommer att visa diabilder på mestadels nyfynd, men även en och annan "klassiker".

Nyligen lanserade Boris en teori om våra Tunahällars ursprung, vilket uppmärksammades i Länstidningen. Han har även målat i dessa hällars ristningar samt en skålgropshäll vid Vinberga, för vilket redogjordes i Julens informationsblad.

Ett mycket intressant föredrag utlovar styrelsen!!!

VÄLKOMMEN

Motioner till årsmötet ska vara styrelsen tillhanda senast 2001-04-08

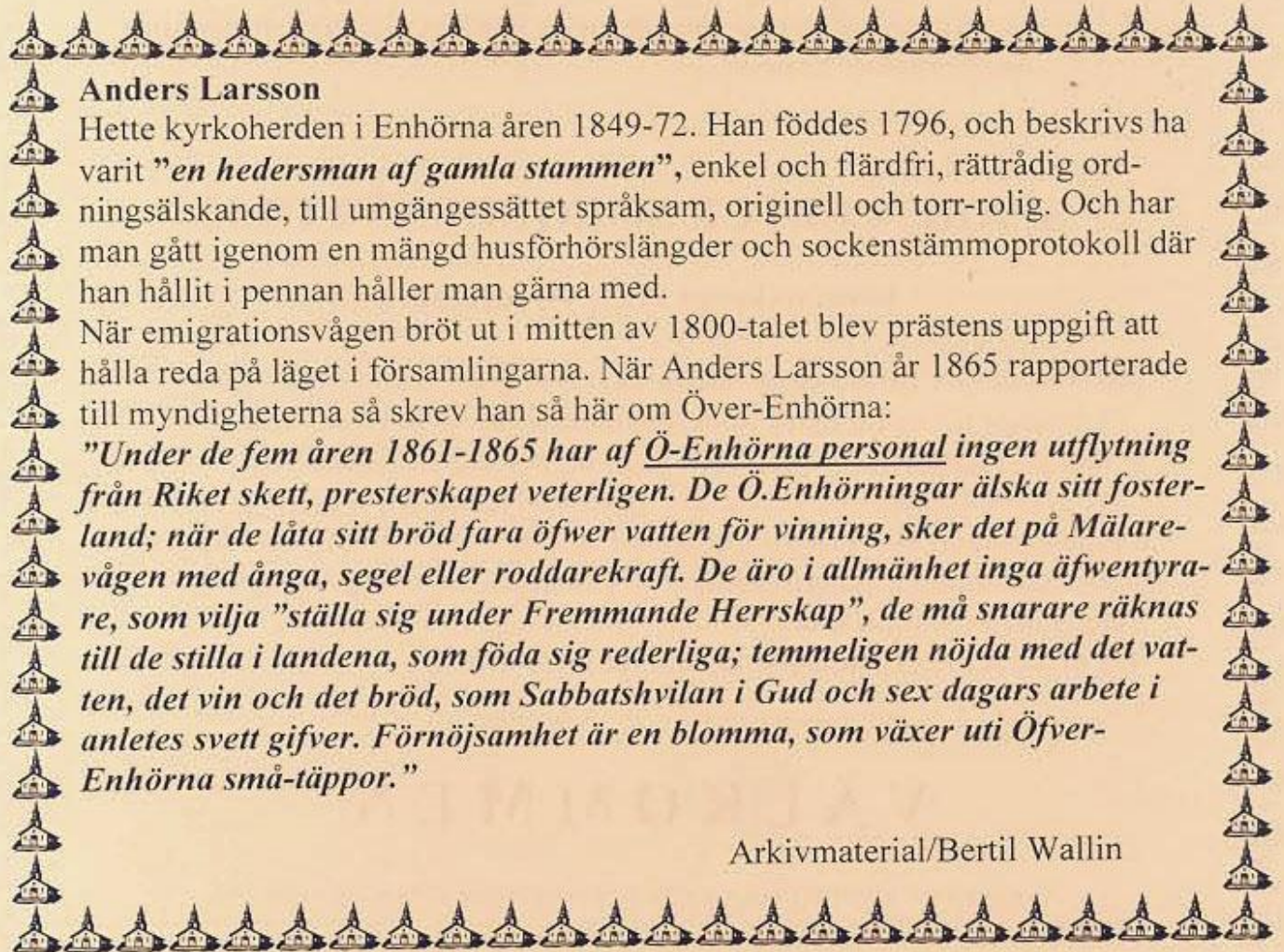

"I Över-Enhörna fanns det en kärring, som var styv till att trolla. De tålde henne icke i socknen håller, men som de voro rädda för henne, vågade de aldrig neka henne någonting, när hon kom.

När det led mot påsken, skulle Andersson ha sig nya kläder och skickade bud på skräddarn. Kärringen var just hos Andersson, när skräddaren kom, men mästarren vart icke rädd han, utan började gyckla med trollpackan, ock bland annat sade han: "Nu kommer skärtorsdagsnatten ock då skall du väl ut, kärring?"

Kärringen vart så arg, så ögonen lyste i henne. "Jag lovar dig", svarade hon, "att du skall få fara, du skall få fara." Sedan på kvällen, när skräddarn skulle till att gå hem, kände han sig just som lyft upp i vädret, ock så bar det av med honom. Slutligen saktade det, ock skräddaren stod på sin egen gård. När han såg sig om, såg han tydligt en skugga med en kvast efter sig, som han hade ridit på."

-Från *Nordiska Muséets folkminnessamling*. Eva Wigström: Folketro och sägner (Sv. L. VIII: 3, s 323) Bergström.

Anders Larsson

Hette kyrkoherden i Enhörna åren 1849-72. Han föddes 1796, och beskrivs ha varit *"en hedersman af gamla stammen"*, enkel och flärdfri, rätträdig ordningsälskande, till umgängessättet språksam, originell och torr-rolig. Och har man gått igenom en mängd husförhörslängder och sockenstämmoprotokoll där han hållit i pennan håller man gärna med.

När emigrationsvågen bröt ut i mitten av 1800-talet blev prästens uppgift att hålla reda på läget i församlingarna. När Anders Larsson år 1865 rapporterade till myndigheterna så skrev han så här om Över-Enhörna:

"Under de fem åren 1861-1865 har af Ö-Enhörna personal ingen utflytning från Riket skett, presterskapet veterligen. De Ö-Enhörningar älska sitt fosterland; när de låta sitt bröd fara öfver vatten för vinning, sker det på Mälarevågen med ånga, segel eller roddarekraft. De äro i allmänhet inga äfwentyrare, som vilja "ställa sig under Fremmande Herrskap", de må snarare räknas till de stilla i landena, som föda sig rederliga; temmeligen nöjda med det vattnen, det vin och det bröd, som Sabbatshvilan i Gud och sex dagars arbete i anletes svett gifver. Förnöjsamhet är en blomma, som växer uti Öfver-Enhörna små-täppor."

Arkivmaterial/Bertil Wallin

GAMLA BRUKET KRING ÅR 1925

En gång i tiden bodde här Ekensbergs tegelbruksarbetare. Då talar vi om Ekensbergs första tegelbruk. Det var enrumsbostäder med rum och kök i ett och en öppen eldstad. Gamla Bruket blev sedan bostäder för Ekensbergs statfolk.

Framför huset ligger Erikssons potatisland. Han kallades Jerker, var kördräng på gården och bodde åt norrsidan på n b. Till höger om potatislandet ses rökkuren. Det röktes på våren. Stora mängder enris höggs och hackades. Ovanpå kuren hängde fuktad säckväv som fångade gnistorna. I en hink vatten doppades den enrisruska man passade elden med. Det skulle inte brinna, endast ryka. Efter ett par veckor hade alla fått röka sina skinkor. Statfolket vid Ekensberg hade som brukligt var egna hushållsgrisar.

I det långa, låga huset t v hade var bostad sin visthusbod där också de rökta skinkorna hängde. T h om Gamla Bruket, uppåt Fiastugan, låg svinhus och avträden. De gamla statarna har berättat om hur man tävlade om vem som kunde göda fram den största grisen.

Barbro E Sjöström

Sigvard Lindqvist, hembygdsentusiast och hedersmedlem har skänkt föreningen:
 -2 trappstenar ca 180 x 40 av huggen sten (likadan kan beskådas vid Aska buskskur).
 -Betongblandare.
 -Kallsåg
 -Hjortskinn
 Ovanstående säljs för 500 kr styck, hela intäkten går till föreningen. Kontakta Sigge tel 550 44336 om du är intresserad.

Enhörna Skolkassa	-----	Debet
		No 5
Uppfört ett hemlig hus för skolans		Räkning
samt reparerat det gamla	-----	18 kr.
Summa kr.		18 - -

Högtorp den 5 Majj 1883

Betalt qvitteras
 A, G, Sahlin

1888 maj	Debet
Öfver Enhörna kyrkokassa	
2 skjutsar från Södertälje till	
Öfver Enhörna för orgelbyggare	6 kr
	Betalt
	C Eriksson

Arkivmatr/B E Sjöström

Enhörna Hembygdsförenings styrelse:

Leif Tellestedt, ordförande	tel: 550 447 05
Johnny Länn, vice ordf	tel: 550 492 26
Britt-Mari Gylefors, sekr	tel: 550 421 30
Mats Olsson, kassör	tel: 550 444 25
Håkan Andersson	tel: 550 449 71
Mona Elveskog	tel: 550 420 28
Kristina Ingårda	tel: 550 420 01
Åke Lundqvist	tel: 550 449 73
Åke Myrenäs	tel: 550 672 37
Sven-Eric Åkerman	tel: 550 491 84

Hembygdsmuseet håller öppet:
 söndagar 13 -16, från Maj till September.

Efterlysning!!!

Vi har påbörjat arbetet med att lägga över bilder med motiv från Enhörna på data. Du som har gamla vykort, fotografier, tavlor eller andra bilder från gamla Enhörna, hör av dig till styrelsen så vi kan läsa in dem också.

Vi hoppas senare kunna visa upp resultatet via projektor och då kanske också få hjälp med identifiering och tidsbestämning.

/Styrelsen

NYA MEDLEMMAR 2000

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna till föreningen:

Gunhild o Mats Arvidsson, Enhörna
 Edvin o Elna Blomdin, Enhörna
 Jan o Veronika Blomgren, Enhörna
 Ulla Borg, Enhörna
 Susanna Collijn, Enhörna
 Lennart Eriksson, Enhörna
 Per Eriksson o Sig-Britt Björk, Enhörna
 Anna-Greta Henriksson, Enhörna
 Helena o Alarik Hofsten, Enhörna
 Birgit o Bernt Israelsson, Nykvarn
 Göran Karlsson, Enhörna
 Gunnbrit o Lars-Göran Johansson, Enhörna
 Stefan Johansson, Enhörna
 Nina Jönsson, Enhörna
 Monika Lagerstrand, Enhörna
 Lars B. Larsson, Enhörna
 Elin Paues, Lidingö
 Anna o Göran Rosell, Enhörna
 Katarina o Leo Seppänen, Enhörna
 Maria o Roland Sällemark, Mariefred
 Ulla-Britt o Peter Vegis, Enhörna
 Birgitta Wahlstedt Wulkan, Enhörna
 Björn Wennerholm, Enhörna
 Hans-Lennart Werleborn, Södertälje
 Aina o Jüri Westin, Enhörna
 Gunilla Åkerman, Flen
 Lena Åkerman o Pelle Höglund, Enhörna